

Pascal Engman & Johannes Selåker

De nomade

Vertaald uit het Zweeds door Madeleine Kiers

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

De eenbaansweg was aan beide kanten omgeven door bossen. De snelheidsmeter stond op negentig kilometer per uur, de grijze asfalttong die provinciale weg 276 vormde lag er verlaten bij.

De gevangene naast Olof Possner op de achterbank was een buitenlander, een Roma of een ander soort zwerver misschien. Hij was vrij klein en zag er goed uit, ondanks zijn gehavende scheve bokstersneus.

Zijn handboeien rammelden, maar toch lukte het Olof om met zijn hand bij zijn onderarm te komen en aan het zwarte hakenkruis te krabben.

‘Hoe ver is het nog?’ vroeg hij aan de vrouwelijke cipier die aan het stuur zat.

‘Nog een stukje.’

De andere cipier gaf antwoord. Conny Eriksson, een sympathisant die hem goed behandelde en hem binnen detentiecentrum Norrtälje veel privileges had gegeven. Hij had hem geholpen om brieven voor vrienden en meiden naar buiten te krijgen. In Österåker waren er vast cipiers met dezelfde instelling, die ook sympathiseerden met de strijd van de nationale beweging tegen de omvolking en de internationale Joodse samenzwering.

Zijn verhuizing zou heus niet zo slecht uitpakken. Misschien zou het zelfs wel lekker zijn om na zeven jaar in Norrtälje in een andere omgeving te komen. Zijn reputatie was hem al

vooruitgesneld. In de ogen van het publiek was hij een moordenaar, maar de beweging beschouwde hem als een politieke gevangene.

Conny Eriksson draaide zijn hoofd opzij en keek geconcentreerd in de zijspiegel. Omdat het busje voor het gevangenen-transport geen achterrait had, kon Olof niet ontdekken waar hij zo aandachtig naar keek.

‘Wat is dat voor idioot, verdomme?’ mompelde de cipier.

Nog geen tel later schoot er op hoge snelheid een zilverkleurige Saab langs.

De weg maakte een bocht. Olofs lichaam schoot naar voren en werd door de veiligheidsgordel opgevangen toen de vrouwelijke cipier op de rem trapte.

‘What the fuck,’ riep de man naast hem.

De Saab voor hen verminderde vaart. Er klonk een scherpe knal en het gevangenenbusje begon te slingeren. Olof zag links op een halve meter afstand een rode Ford.

‘Wat gebeurt er in godsnaam?’ riep Conny Eriksson toen de Ford voor de tweede keer op het busje inreed. Olof ontdekte dat de bestuurder een bivakmuts droeg. De vrouwelijke cipier probeerde hen uit alle macht op de weg te houden, terwijl de snelheid terugliep en het bos buiten steeds langzamer voorbijgleed.

Het gevangenenbusje remde af en kwam uiteindelijk helemaal tot stilstand.

Niemand zei iets. Olof beseftte dat de cipiers zo in shock waren dat ze vergeten waren om via de radio een oproep te doen.

De deuren van de Saab vlogen open. Twee mannen met bivakmutsen, gekleed in legergroene jacks, hieven hun automatische wapens en liepen wijdbeens naar het gevangenenbusje.

‘Jullie kunnen me maar beter laten uitstappen,’ zei Olof.

Hij kreeg geen antwoord. Conny Erikssons nek glom van het zweet.

Zonder enige waarschuwing vooraf schoot een van de mannen een salvo op de motorkap af. De kogels boorden zich met

luid gekletter in het plaatwerk. De cipiers wierpen zich plat op de voorbank.

‘Doe open, verdomme, het is het niet waard,’ schreeuwde Conny Eriksson.

Hij wachtte het antwoord van zijn collega niet af.

‘Niet schieten. We stappen uit,’ riep hij.

Ze deden de portieren open en staken hun handen in de lucht. Uit de geperforeerde motorkap steeg grijze rook op. De mannen stonden nu vlak voor de auto. Ze namen een paar grote stappen en duwden de cipiers ruw tegen het asfalt. Op hetzelfde moment kwam de man uit de rode Ford dichterbij. Hij trok het portier van de achterbank open, greep Olof bij zijn schouder en trok hem naar buiten.

De geur van vrijheid, dat is de geur van kruit, dacht hij.

Met zijn behandschoende rechterhand wees de man naar de zilverkleurige Saab en hij gaf Olof een duwtje. Hij begreep dat ze zwegen omdat de cipiers hun stemmen niet mochten horen. Het was belangrijk om de politie niets bruikbaars te geven voor hun klopjacht, die al gauw zou losbarsten. Terwijl hij naar de auto liep, vroeg hij zich af wie van zijn vrienden achter de vermomming schuilgingen. Maar die vragen moesten wachten totdat hij in de Saab op weg naar de vrijheid was.

Nog even, dan zou de verlaten weg krioelen van de politieauto's en journalisten. Reporters zouden superlatieven tekortkomen in hun ijver om te beschrijven hoe gevaarlijk hij was. Zweden zou vol hangen met gele posters met daarop zijn gezicht naast de krantenkoppen. Hij keek naar boven, naar de helderblauwe hemel. Zonnestralen verwarmden zijn nek en zijn kaalgeschoren schedel.

‘Mooi weer voor een bevrijdingsactie,’ zei hij.

DEEL I

1

Vrijdag 17 mei 1996

Tomas Wolf staarde naar de kist die neergelaten werd. De bleke, kwabbige bovenarmen van zijn moeder trilden toen ze snotterend haar hand voor haar mond hield.

‘Kristian, lieve Kristian,’ snikte ze.

Zijn broertje Peter sloeg een arm om haar heen. Ze drukte haar gezicht tegen zijn schouder. Tomas stak zijn sigaret in zijn mondhoek en pakte de aangereikte schep.

‘Wacht,’ zei Peter.

Hij maakte zich los van zijn moeder en liep naar het graf. Uit zijn tas pakte hij een lange dolk. Die kende Tomas nog wel. Die had Peter voor zijn vijftiende verjaardag van Kristian gekregen. Het heft was gegraveerd met de Duitse adelaar en een hakenkruis. Peter mompelde iets en liet het mes vallen. Het landde met een bons op het deksel van de kist. Tomas nam wat zwarte aarde op de schep, keerde die om en liet de grond in het graf neerdalen. Het lemmet glinsterde in het meizonnetje, als een vis op een steiger. Die aanblik herinnerde hem aan het najaar van 1994, anderhalf jaar geleden. Toen had hij Kristian neergestoken en voor dood achtergelaten in een bos net buiten Hallstahammar. Zijn lichaam was nooit gevonden, maar Tomas was ervan overtuigd dat hij dood was. Om zijn moeder niet langer in onzekerheid te laten leven, had hij haar geholpen om hem dood te laten verklaren.

Zonder een woord reikte hij Peter de schep aan.

‘Ik wacht daar,’ zei hij.

De kerk van Svedvi rees als een eenzame grijze tand op uit het groene landschap. In de verte, wat lager gelegen, kronkelde weg 66, de zogenaamde Industrileden.

Tomas sloot zijn ogen en wendde zijn gezicht naar de zon. Ooit zou de zon doven en geen warmte meer uitstralen om het leven mogelijk te maken. Ze zou geen voeding meer geven aan de gekte, de haat, het moorden. De duisternis zou vallen en de allesomvattende dood zou de aarde in bezit nemen.

Toen hij voetstappen hoorde deed hij zijn ogen weer open. Peter kwam aandrentelen. Het grind kraakte onder zijn zwarte kisten en zijn kale schedel glom.

‘Hier ligt hij goed, onze grote broer. Hopelijk rust hij in vrede.’

Tomas reageerde niet. Hij vroeg zich af of iemand die zoveel slechts als Kristian had gedaan ooit in vrede kon rusten. Hij hoopte van wel. Ondanks alles was Kristian in zijn jeugd een soort vaderfiguur voor hem geweest.

Peter pakte een doosje snus uit zijn achterzak en kneep de korrels tot een portie. Hij trok zijn bovenlip naar voren en duwde de zwarte pluk eronder.

‘De grafsteen komt over een week,’ zei hij terwijl hij zijn vingers aan zijn broek afveegde. ‘Gelukkig hoefde Kristian daar zelf zijn naam niet op te schrijven. Zijn handschrift was niet te lezen.’

Hij grijsde, zodat de portie snus als een inktvlek tegen zijn tandvlees afstak. Als hij glimlachte, leek hij op Kristian, hoewel ze eigenlijk halfbroers waren.

We zijn broers. Maar we lijken niet op elkaar.

Dat was het laatste wat Kristian in dat bos had gezegd. Volgens had hij het mes getrokken dat hij had meegenomen om zijn broertje te vermoorden. Toch was Tomas nog onder de levenden.

Het gezin waarin hij was opgegroeid was verminkt. Een kwart daarvan was weg. Van de drie broers waren er nog maar twee. En die twee levende broers waren totaal verschillend. Peter hoorde bij de nationale beweging, de nazistische groepe-

ring waar Tomas in de jaren tachtig uitgestapt was om in dienst van de politie te treden.

Hun moeder kwam over het grindpad aanwaggelen.

‘Je zou vaker bij haar langs moeten gaan,’ zei Peter ernstig. ‘Ze heeft alleen ons nog maar.’

Tomas deed zijn mond open om te reageren, maar werd onderbroken door de ringtone van zijn mobiele telefoon. Hij pakte zijn Motorola Startac en klapte hem open. ZINGO, stond er in de groene display.

Lars Johansson, zoals hij eigenlijk heette, was de belangrijkste reden dat het Tomas gelukt was om de nationale beweging achter zich te laten en politieagent te worden. Hij had zijn bijnaam overgehouden aan een voorval in de jaren zeventig, toen hij zich met een fles Zingo-frisdrank had verdedigd tegen een stonede inbreker. Nu werkten ze samen bij de afdeling geweldsmisdrijven in Stockholm.

‘Ja?’

‘Waar ben je?’ vroeg Zingo.

Tomas had een vrije dag opgenomen om niet over de begrafenis te hoeven vertellen. Zingo en hij waren close, maar ze spraken zelden over dingen die er echt toe deden.

‘In Hallstahammar, bij mijn moeder.’

Aan het geluid op de achtergrond te horen zat Zingo in een auto.

‘Wat lief. Er wordt een beroep gedaan op je diensten.’

Tomas liep een paar stappen achteruit zodat de anderen het gesprek niet konden horen.

‘Hoezo?’

‘Je oude maatje, de eerzame staatsburger Olof Possner, is ontsnapt.’

Tomas gluurde naar Peter, die met hun moeder stond te praten. Olof Possner was Kristians beste vriend geweest. Hij had zowel hem als Tomas voor de beweging geronseld.

‘Hoe kon hij nou ontsnappen? Hij zit toch in detentiecentrum Norrtälje?’

‘Hij zou worden overgeplaatst naar Österåker. Het gevangentransport is op weg 276 tegengehouden. Naar wat ik heb begrepen heeft hij daarna een lift gehad.’

Tomas trok met zijn schoen een halve cirkel in het grind.

‘Zijn er gewonden?’

‘Nee, ze hebben op de motorkap geschoten. Waarschijnlijk om ze bang te maken.’

‘Wanneer is dit gebeurd?’

‘Een halfuur geleden ongeveer.’

Tomas keek op zijn horloge. Het was kwart over twee.

‘Ik vertrek nu.’

Door het raam van de oudroze houten villa in Mälarhöjden was een vrouwenfiguur te zien. Nog even, dan was het drie uur; de scholen gingen bijna uit voor het weekend. Vera Berg liet haar lichtblauwe Saab de laatste meters in zijn vrij uitrollen, terwijl ze naar de gestalte binnen keek.

Wist ze van Vera?

Ze stuurde de auto naar de kant van de weg en stopte. Uit gewoonte zocht ze naar haar sigaretten in de middenconsole van de auto, maar ze trof ze niet aan. Ze was gestopt.

Op de bijrijdersstoel zat Rikard Muryn ongemakkelijk te draaien. Tussen de huizen glinsterde het Mälarmeer.

‘Rij maar een stukje achteruit, dan ziet ze je niet,’ zei hij.

Vera negeerde hem en draaide het contactslot uit. Er reed een vuilniswagen langs.

De vrouw binnen was Rikards ex, Vera zijn nieuwe vriendin. De affaire op het werk had hem zijn gezin gekost.

Ze probeerde zichzelf ervan te overtuigen dat ze geen slecht geweten had. Maar de neergekwakte fietsen tegen het trappetje voor de villa en de lekkende voetbal op het grasveldje gaven haar een ongemakkelijk gevoel.

Ze had zelf een zoontje, Sigge, die net op school zat, en steeds als ze aan haar relatie met Rikard twijfelde zag ze hem voor zich. Moest ze Rikard weer uit Sigges leven rukken, net nu hij belangrijk voor hem was geworden?

‘Toe nou, ik wil geen ruzie,’ zei hij. ‘Dat is het makkelijkste.’

Vera knikte naar het huis.

‘Ik ben bang dat het al te laat is.’

De vrouw stond door het raam naar hen te kijken. Ze heette Lisa en op papier was ze nog altijd Rikards vrouw, hoewel ze al bijna een jaar uit elkaar waren. Vera, Rikard en Sigge hadden hun intrek genomen in een van de appartementen van *Aftonbladet*. De aan Floragatan gelegen woning was eigenlijk bedoeld voor bedreigde reporters die tijdelijk niet in hun eigen huis konden wonen. Maar omdat Rikard de redactiechef van de krant was, kon hij zo’n beetje zelf bepalen wat hij deed.

Hun affaire was ook in Floragatan begonnen, meteen al op de eerste avond dat hij Vera voor *Aftonbladet* had geworven.

‘Hier krijg ik gelazer mee,’ zei hij. ‘Ik had beter een taxi kunnen nemen.’

Hij had in Södermalm een flat voor Lisa gekocht. Om de beurt woonden ze een week bij de kinderen in Mälarhöjden. Toch had Lisa de echtscheidingspapieren niet willen ondertekenen.

‘Heb je haar verteld dat we een relatie hebben?’

‘Dat is er nog niet van gekomen.’

Hij zuchtte.

‘Ik moet gaan.’

Soms vroeg Vera zich af of het een vergissing was dat ze ooit aan de affaire begonnen was.

‘Maar ik heb wel geregeld dat je aan het staatsbezoek mag werken,’ zei Rikard. ‘Diana en Charles. Dat wordt een groot project.’

Het had altijd iets vreemds wanneer hij van rol wisselde. Het ene moment was hij haar partner, dan weer haar chef. Toch lachte Vera naar hem.

‘Voor de papieren krant?’ vroeg ze.

Op dit moment zat ze op de webredactie, de ijskast van de krant. Daar was ze vorig jaar noodgedwongen terechtgekomen nadat een jaloerse collega met de naam Leif M. Ivarsson een actie tegen haar had georkestreerd.

‘Nee, je blijft nog op de webredactie,’ zei Rikard. ‘Maar niet lang meer.’

‘Dus dan ben ik niet eens persoonlijk aanwezig tijdens het staatsbezoek?’ vroeg ze. ‘Dan zit ik alleen maar een website te updaten die niemand leest?’

‘Ja, ik neem aan van wel.’

Hij legde zijn hand op die van haar, maar ze trok hem weg. Weer gingen haar vingers naar de plek in de middenconsole waar vroeger haar sigaretten altijd lagen.

‘Maar die onzin waar Ivarsson mee kwam is toch helemaal achter de rug?’ vroeg ze. ‘Iedereen weet dat het niet klopt. Kun je dit niet gewoon regelen?’

‘Wat verwacht je nou van me?’ vroeg Rikard. ‘Als ik me ermee bemoei, lijkt het alsof ik je voortrek omdat we een relatie hebben. Dan krijg je nog meer stront over je heen.’

Vera greep het pakje nicotinekauwgom en nam er twee.

‘Waarom moet ik gestraft worden, terwijl jij nog steeds de leiding hebt? Misselijk gewoon.’

Het bijtende vocht van de kauwgom brandde in haar keel. Ze was als een ster naar *Aftonbladet* gekomen. Nu stond ze nog lager in rang dan de eerste de beste zomerkracht.

‘Ik weet het,’ sprak hij nu met stemverheffing. ‘Maar ik maak de regels niet.’

Zwijgend bleven ze zitten.

De klok op het dashboard sprong op drie uur. De begrafenis van Kristian Wolf zou nu wel voorbij zijn. Die neonazi was de broer van Tomas Wolf, de eenendertigjarige politieagent naar wie ze vorig jaar onderzoek had gedaan.

Vera was hem naar de plek gevolgd waar Kristian volgens de politie vermoedelijk om het leven was gebracht. Een stuk bos in Hallstahammar, waar naderhand een mes met de initialen van Kristian was aangetroffen. Ze had de hulp van Tomas’ collega Zingo ingeschakeld om erachter te komen of hij zijn broer inderdaad had gedood. Maar er was geen lichaam gevonden en geen nieuw bewijs boven tafel gekomen.

Vandaag hadden ze een lege kist in de aarde laten zakken. Misschien zou ze er nooit achter komen wat er eigenlijk was gebeurd. Ze vroeg zich af of Tomas nu bij dat graf zogenaamd om zijn broer stond te rouwen.

Het was zo vreemd, ze hadden zo'n nauwe band gekregen. Twee keer had hij haar leven gered, toen ze betrokken was geraakt bij zaken die hij onderzocht. Toch had het geheim van wat er met Kristian was gebeurd een diepe kloof tussen hen geslagen.

'Sorry,' verbrak Rikard de stilte. 'Ik ga het regelen, maar je moet me de tijd gunnen.'

Vera gaf geen antwoord. Het was warm in de auto; vanaf de achterbank dreef een zurige lucht naar voren. Rikard snoof als een hond die onraad rook.

'Wat is dat voor lucht?' vroeg hij.

'Waarschijnlijk is een van Sigges oude olijfpotjes gaan lekken.'

'Ach, die arme jongen,' zei Rikard met een treurige blik.

Een bananendoos met gestolen conserven die over de houdbaarheidsdatum waren, was alles wat Sigge nog van zijn verdwenen vader had. Misschien dat hij daarom niet wilde dat ze die zou weggoaien, dacht Vera.

Jonny, zoals Sigges vader heette, was Vera's ex en de chieft van motorclub Southside MC in Malmö. Op oudejaarsavond 1994 was hij vertrokken en nooit meer teruggekomen. De jongen was alleen in de flat aan zijn lot overgelaten.

Zijn moeder was dood en hij had verder geen familie, in elk geval niet dat Vera wist. Toen het nieuwe jaar al een paar dagen onderweg was, had de jongen aangebeld bij Birgitta op Kungsholmen, waar Vera toen woonde. Hij kwam bij hen wonen en uiteindelijk had Vera de voogdij over hem gekregen, hoewel ze niet zijn echte moeder was.

'Shit,' zei Rikard ineens.

Net toen Vera wilde vragen wat hij bedoelde, klonk er een kreet door de villawijk.

‘Heb je die slet meegenomen?’

Het was Lisa. Ze was het huis uitgekomen, stond nu voor de auto en wees beschuldigend naar Vera. Ze had een donkere blik en een mager postuur.

‘Lisa,’ riep Rikard. ‘Doe eens rustig.’ Hij maakte zijn gordel los en deed het portier open.

‘Moeten de kinderen wanneer ze thuiskomen de persoon zien die hun gezin kapotgemaakt heeft?’ schreeuwde zijn vrouw.

Rikard stapte uit de auto en wendde zich tot Vera.

‘Ik bel je.’

Ze startte de auto en reed weg, om Lisa heen, en rolde de heuvel af. In haar spiegel zag ze dat Rikard probeerde om Lisa het huis in te duwen. Ze trok een scheur in zijn blauwe pak.

Toen Vera bij Hägerstensvägen kwam, zag ze dat Rikard zijn sleutels op de stoel had laten liggen. Geërgerd fronste ze haar voorhoofd en legde ze in het dashboardkastje.

Haar telefoon ging. Het was Jerker Wretström, de commissaris van Märsta. Al sinds ze een moordonderzoek had gevolgd waarbij Kristian Wolf in eerste instantie werd verdacht, was hij haar bron.

‘Ik wilde alleen even vertellen dat ik een nieuwe functie heb,’ zei hij. ‘Chef voor een nieuwe sectie, genaamd de Ravecommissie.’

Vera schoot in de lach.

‘Moet ik je feliciteren?’

Hij schraapte zijn keel. ‘Hoe dan ook, we doen een inval bij Docklands. Misschien wil je daar een reportage van maken?’

‘Kun je daar ook ballengooien?’

Wretström wist even niet hoe hij moest reageren.

‘Wat?’ vroeg hij.

‘Ja, bij de inval bedoel ik. Want in Docklands komen toch alleen maar kinderen? Bel maar als je ergens anders dan op een stom kinderfeestje in actie komt.’

Op de radio klonk de leader van Ekot voor een ingelast

nieuwsbericht. In de buurt van Norrtälje was tijdens een gevangenentransport een bekende neonazi bevrijd.

‘Ik moet ophangen,’ zei ze.

Ze draaide het geluid harder. Het gevangenentransport was op de provinciale weg 276 tot stilstand gedwongen. Volgens de eerste informatie hadden de daders gebruikgemaakt van automatische wapens.

Misschien was het doelwit een van Kristian Wolfs vrienden?

Vera besloot om direct naar de redactie te rijden, hoewel haar shift pas vanavond om zes uur zou beginnen. Als het haar lukte om eigen nieuws over de bevrijdingsactie te scoren, konden de chefs niet verhinderen dat het in de papieren krant zou worden gepubliceerd.